

пошукових і дослідницьких робіт над подальшим обґрунтуванням і просуванням в науковий світ ідеї «криворізького архітектурного стилю».

Список використаних джерел:

1. Асеев Ю. С. Стили в архитектуре Украины. – К.: Будивельник, 1989. – с. 104.
2. Казаков В.Л. Критерії часової ідентифікації об'єктів індустріальної спадщини (на прикладі Кривбасу) // Наукові записки вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Географія. – 2010. – Вип. 21. – с. 98-105.
3. Лазарев А. Г., Полякова Т. В., Бареев В. И. Архитектура, строительство, дизайн: Учебник, 3-е изд. Под ред. Лазарева А. Г., Квартенко М. А. – М.: Феникс, Торговый дом, 2007. – 316 с.
4. Лисовский В. Г. Архитектура России+с/о. Серия: Энциклопедия мирового искусства. – М.: Белый город, 2009. – 568 с.
5. Муронец И., Герман Ю. В. Архитектура. Иллюстрированный толковый словарь. – М.: Изд-во АСТ, 2010. – 364 с.
6. Савельева А. В. Архитектура мира. Энциклопедия архитектурных стилей. М.: Кристалл, Оникс, 2009. – 146 с.

УДК 911.3:30 + 314.04

Гунченко О.О.

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА КРИВОРІЗЬКІ

Розвиток закладів охорони здоров'я міста Кривого Рогу проходив поетапно. **Перший етап – зародження** - був пов'язаний із зародженням самого міста та початком розвитку охорони здоров'я. Так, на 1895 рік в місті нараховувалося 1162 подвір'я, 9811 чоловік населення, працювала лікарня, яка утворилась на базі фельдшерського пункту на руднику Галковському, розрахована на 8 ліжок. У 1898 році розпочалося будівництво земської лікарні, яка була відкрита у 1906 році, мала 18 ліжок, працював лікар, 3 фельдшери, акушерка, мала інфекційний профіль. До цього на рудниках існувало 9 лікарень на 111 ліжок. У 1905 – 10 лікарень на 210 ліжок. На потреби охорони здоров'я витрачалася 91 копійка на душу населення. У 1910 році на 1 тис. народжених вмирало 273 людини, смертність серед дорослих становила 30%. У 1913 на кожного лікаря припадало 6 тис. пацієнтів, 3,8 ліжок на 1 тис. населення.

Другий етап охопив час між двома світовими війнами, тому характеризується складністю умов та багатовекторністю процесів становлення. У 1914 працювало 4 лікарі, 40 фельдшерів, 7 акушерок, діяло 9 лікарень на 292 ліжка. За часів революції та громадянської війни лікарні практично не діяли. Подальший розвиток закладів охорони здоров'я пов'язан з розвитком промисловості, перш за все гірничодобувної, що спонукало утворенню невеликих лікарень і амбулаторій на рудниках. Населення шахтарських селищ, що були розташовані в районі рудника Новоросійського, одержували медичну

допомогу в лікарні, відкритій у листопаді 1915 року (у 1939 році лікарні було присвоєно звання імені Н. К. Крупської, в сучасності – міська лікарня № 6).

26 лютого 1919 року в місті відбувся перший повітовий з'їзд Рад. Містечко Кривий Ріг було проголошено містом, центром нового повіту, який увійшов до складу Катеринославської губернії. В місті нараховувалось 370 лікарняних ліжок. Було розгорнуто 4 тифозні бараки на 200 ліжок кількість яких потім збільшилась до 500. У боротьбі з тифом загинуло 25% лікарів та 20% медперсоналу. У 1920 році відбувається перший медико-санітарний з'їзд Криворізького повіту. 1921 рік – в місто прибуває загін лікарів (50 чоловік) для термінового щеплення від віспи. Потім розпочалася епідемія холери – 25% населення було уражено, 167 осіб померло, в місті працювало 4 загони для боротьби з цією недугою. Далі в 5-ти волостях повіту були зафіксовані спалахи чуми. У 1922 році епідемія холери знов повернулася – померло 45 чоловік. Епідеміологічна ситуація у 1923 році ускладнилась малярією, на яку захворіли більше 1000 осіб. Збільшувалась кількість хворих на венеричні хвороби. Для лікування хворих при окружній лікарні відкрили інфекційне відділення на 10 ліжок.

У 1923 на території округу діяло 17 лікарень, 26 амбулаторій, 2 поліклініки, 10 санзакладів, 32 аптеки, 1 дитбудинок, 13 жіночих консультацій; в цьому ж році створюється мережа лікарняних закладів робмеду (робочої медицини), за кошти соціального страхування при активній допомозі профспілок, що дещо покращило рівень розвитку охорони здоров'я в місті. Робмеди ведуть не тільки лікувальну, а й профілактичну роботу: створюють туберкульозний та венерологічний диспансер, антропометричні кабінети для молоді і школярів, дитячі консультації, також на руднику «Дубова Балка» відкрито лікарню для гірників. Завдяки зусиллям міськради та роботі профспілок на середину 1924 року на кожному руднику було організовано амбулаторію, де працювали: лікар, фельдшер і акушерка. Починаючи з 1925 року профілактична медицина стає пріоритетною. Соціальний аспект спрямування проявився в організації системи охорони праці на виробництві, покращення квартирних умов робітників, розширення санітарно-просвітницької пропаганди, створення системи Охматдиту (пологових будинків, жіночих і дитячих консультацій, будинків матері і дитини, надання допомоги матерям і дітям), входять в практику оздоровчі кампанії для дітей і школярів. В цьому ж році відкривається нічний профілакторій на руднику «Дубова Балка».

У 1925 – 1926 відкрито 2 поліклініки, вперше організовані медкурси. У 1926 лікар М.Г.Уткін започаткував психоневрологічну службу. Через збільшення кількості людей покусаних собаками відкрили пастерівський пункт, який у 1927 році було визнано кращим в Україні. Було дозволено робити платні аборти усім категоріям громадян. Тим, хто отримував зарплату до 40 крб., це робилось безкоштовно; від 40 до 60 – за 2 крб.; від 60 до 80 – за 3 крб.; від 80 до 100 – 5 крб. а якщо більше 100 – 6 крб. Важливим завданням стала профілактика туберкульозу, який виходив на перший план по мірі розгортання залізорудної промисловості. З 1928 року при Гданцівській лікарні почав

працювати туберкульозний стаціонар на 18 ліжок, на руднику «Дубова Балка» відкрили нову поліклініку – ім. 10-ї річниці Жовтня.

На кінець існування Криворізького Округу (1931 рік) мережа лікувальних установ виглядала так: 22 лікарні, в них 72 лікаря, 696 ліжок, 39 амбулаторій і поліклінік (73 лікаря), 5 фельдшерських пунктів, 7 пунктів I-ї допомоги, 1 тубдиспансер, 8 консультацій Охматдиту, 1 вендиспансер, 1 зуболікувальна поліклініка.

На початку 1931 року виникла загроза поширення епідемічних захворювань, до того ж було зареєстровано близько 1000 хворих на сифіліс та близько 2000 – на трипер, що викликало необхідність відновлення інфекційної служби, яка і відновилась у 1932 році завдяки лікарю І. І. Суфік. В цьому ж році на 1-й дільниці м. Кривого Рогу було відкрито лікарню для обслуговування металургів та будівників першої майбутньої домни № 1. Зданий в експлуатацію лікарні присвоєно ім'я – «Лікарня імені 15-річчя комсомолу». У 1934 році М. А. Гальперіна очолила першу дитячу лікарню на 100 ліжок. Була організована акушерська служба. З 1936 року діяв пункт саносвіти. У 1937 році основна увага приділялась боротьбі з виробничим травматизмом та висипним тифом. У 1938 році були відкриті наступні медичні заклади: дитячий санаторій біля ст. Гейківка, школа медсестер на руднику ім. Фрунзе, міська поліклініка Червоного Хреста біля кінотеатру ім. Леніна, центральна лікарня на 300 ліжок, лікарня на Гданцівці, поліклініка, дитяча лікарня, тубдиспансер, вендиспансер, малярійна станція, бактеріологічна лабораторія та медичний технікум, лікарня КМЗ біля станції Червона.

У 1941 році в Кривому Розі існувало 23 лікарні на 1532 ліжок, 17 амбулаторій і поліклінік, 28 фельдшерських пунктів, 13 жіночих консультацій, 2 диспансери, 20 аптек, 4 санепідемстанції. В роки війни багато лікарів брали участь в підпільній роботі, воювали на фронтах, врятували прапор 4-ї міської лікарні. В повоєнні роки (1944) була створена 3-я міська лікарня.

Третій, післявоєнний етап – це етап відбудови. У 1947 році було відбудовано 17 лікарень на 1725 ліжок, 13 жіночих консультацій, 2 пологових будинку. У 1951 діяло 57 лікарських дільниць і 28 цехових медпунктів. Далі рушійним фактором розвитку закладів охорони здоров'я знову виступає промисловість. У 1951 геологи знайшли уранову руду, розпочалися роботи по її видобутку. У зв'язку цим був створений медико-санітарний відділ №19 при Першотравневому рудоуправлінні Жовтневого району м. Кривого Рогу. З 1952 року розгорнулось активне будівництво лікарняного комплексу. Забезпечення медичним устаткуванням, діагностичною та лікувальною апаратурою: рентгенівською, ультразвуковою, кардіологічною, гастроентерологічною, фізіотерапевтичною, лабораторною – так була започаткована міська лікарня №14. В 1952 році підписаний наказ про будівництво в південній частині Кривбасу гірничо-збагачувального комбінату, а в 1953 році вже був заснований перший здоровпункт. З цього здоровпункту і починає свою історію КЗ «Міська лікарня № 11». У 1956 почав діяти онкодиспансер на 50 ліжок, відкрилася медчастина РУ ім. Комінтерну, яка дасть початок 9-й міській лікарні. У 1957 році було побудоване нове лікарняне містечко зі стаціонаром на 150 ліжок – це

було початком заснування 4-ї міської лікарні (хоча самі працівники вважають що її історія бере початок з 1900 року. На той час функціонували тільки 8 ліжок. У 1911 році лікарня була збільшена до 40 ліжок, вона розташовувалась у бараках). Загалом, у 1959 працювало 850 лікарів, ліжковий фонд складав 2945.

З 1961 року розпочинається **четвертий етап** – етап оновлення, характеризується подальшим розвитком медичної інфраструктури міста шляхом створення нових та оновлення вже існуючих закладів. У 1961 році утворений пологовий будинок №2. У 1966 кожні 10 тис. обслуговували 26 лікарів, на 1 тис. населення доводилось 12 ліжок, працювало 120 рентгенівських апарати, 18 флюорографів, 40 клініко-діагностичних лабораторій, 37 фізіотерапевтичних кабінетів, 164 здравниці на підприємствах, 6 санепідемстанцій. Міська лікарня № 7 була заснована у 1967 році, як медично-санітарна частина Північного ГЗК. У 1973 році відкрито факультет удосконалення лікарів Дніпропетровського медичного інституту. Розвитку набула стоматологічна служба: у 1974 відкрилась 4 стоматологія, у 1977 – 5-та, 6-та, 7-ма. У 1980 році відкрито кардіоцентр на базі 9-ї міської лікарні. У 1984 році, було збудоване нове приміщення поліклініки №7, у 1986 році – пологовий будинок на шість поверхів. Зараз «сьома» лікарня найбільша за площею у місті. Це двадцять корпусів, розташованих на 16 гектарах, а найголовніше, що міська лікарня № 7 – це багатопрофільний лікарняний заклад на 330 ліжок. В 1989 році відкрився новий корпус на тисячу ліжок другої міської лікарні. На сьогоднішній день Комунальний заклад «Міська клінічна лікарня №2» обслуговує 39 тис. дорослого населення за дільничним принципом і має стаціонар на 810 ліжок в якому щорічно лікується до 25 тис. хворих. На базі лікарні працюють кафедри: терапії, хірургії та травматології, стоматології. В лікарні розгорнуто більше 33 відділень для стаціонарного, амбулаторного лікування та обстеження.

З 2000 року починається **п'ятий – новітній етап** розвитку закладів охорони здоров'я в місті. Його характерна риса – розвиток медицини за ринковими умовами, що виражається в збільшенні кількості приватних медичних закладів, послуги яких користуються великим попитом серед населення, однак для більшості мешканців міста залишаються малодоступними. Населення міста отримує медичну допомогу у 50 комунальних лікувально-профілактичних закладах та 190 приватних медичних закладів та установ. На 01.01.2010 в місті працює 196 медичних центрів та закладів приватної форми власності. В 2009 р. відкрилися та успішно працюють 4 нових приватних медичних кабінетів, які надають стоматологічну допомогу населенню нашого міста.

У місті налічується 6064 лікарняних ліжок та 1051 ліжко денних стаціонарів у поліклініках. Медичними препаратами населення міста забезпечують 19 аптек комунальної та 206 приватної власності. Медичну допомогу населенню надають близько 2000 лікарів та 5,5 тис. середніх медичних працівників. При сучасному населенню міста (на 1.01.2009) – 675332 чоловік, на одного лікаря припадає 338 чоловік, що вкрай недостатньо, враховуючи складну екологічну ситуацію та підвищений рівень захворюваності

в місті. Слід зауважити, що в середньому по Україні цей показник кращий і становить 209 чоловік на одного лікаря.

Всі сучасні заклади охорони здоров'я міста в залежності від спектра та обсягів наданих послуг можна віднести до наступних категорій:

- багатопрофільні лікарні – 13 +3 дитячі;
- поліклініки – 6+1 дитяча +8 стоматологічних;
- пологові будинки – 2;
- диспансери (протитуберкульозні – 2; онкологічний диспансер, шкірно-венерологічний диспансер, психоневрологічний диспансер);
- станції швидкої медичної допомоги та переливання крові;
- центри (медико-генетичний центр, здоров'я, профілактики та боротьби зі СНІДом);
- дитячі санаторії (пульмонологічний, кардіоревматологічний, кістково-туберкульозний, туберкульозний) та будинок дитини;
- санітарно – епідеміологічні станції – 8;
- інфекційна лікарня;
- судово-медична експертиза;
- інші медичні заклади (відділкова лікарня СТ. Кривий Ріг –Головний ДП «Придніпровська залізниця», державна лікарня Криворізького міського Управління ГУМВС України в Дніпропетровській області).

Список використаних джерел:

1. Бухтіяров В.П. Енциклопедія Криворіжжя: 230-річчю з дня заснування Кривого Рогу присвячується / Бухтіяров В.П. – Кр. Ріг : ЯВВА, 2005 – 588с.
2. Мельник О.О. Історична енциклопедія Криворіжжя / О.О. Мельник, С.В. Балашов. – Кр. Ріг : Видавничий дім, 2007. – 604 с.
3. <http://uoz.dp.ua/> (офіційний сайт управління охорони здоров'я виконкому Криворізької міської ради).
4. <http://www.kryvyyirih.dp.ua> (офіційний сайт виконкому Криворізької міської ради).

Варфоломєєва І.М.

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «ЧИСТЕ МІСТО» У СКЛАДІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА КРИВИЙ РІГ

Соціальна інфраструктура – це заклади, підприємства і комунікаційні мережі сфери послуг називають. Підприємство — один з первинних об'єктів суспільно-географічних досліджень, які Е. Б. Алаєв називав "симплексами" – елементарними одиницями [1, с.98].